

103
סם המעשה (לנדק)
הסם הפרטי

הים באותיות לטיניות

שם האב

מס' הוזהו

המען הקבוע

שנת הלידה

המקצוע

המיקוד

מקום העבודה

מס' הטלפון

התאריך 15.3.75

המקום

מספרו, דרגתו ושמו של החוקר

1
2
3
4
5
6

לפני היום...
אני...
אני...
אני...
אני...
אני...

קטע מהודאתו המקורית של מיכאל צור שנוגבתה ב-19.3.75, היום שבו נשבר

ליטות, קיבלו הסבר כי אין כל כוונה לטעון שהם נתנו שוחד, ואף הצביעו לפניהם על פסקדין ידוע (ע"פ 244/57, פד"י י"ב, 601), שבו קובע בית-הדין שיש לעלוך כי יש מקרים שבהם פלוני נותן כסף בתוס'לב, ואילו הלוך אותו מקבל למעשה שוחד.

הגרמנים תבעו מיסמך בכתב על כך, איימו במיכתב (28.4.75) על פרקליט מחוז תל-אביב, כי אם תבוטלה הקלות-המס שקיבלו בגרמניה כתוצאה מן הפרשה ב-ישראל, יתבעו מממשלת ישראל את הנזק שייגרם להם ושיהיה סביב 140 מיליון מרקים לגרמנים — הסכום שהשקיעו ב-חברה לישראל.

אם תחל המישטרה לחקור על סמך תיקי מיכאל צור, צפויה לה עבודה רבה. הגה, למשל, מאשר מי שהיה ראש שירותי הביטחון הכלליים עמוס מגור, נאמנו של רוזנבאום בישראל (בעדותו במישטרה ש-ניתנה ב-30 בנובמבר 1974), כי ידע מפי סיבור רוזנבאום שעסקה מסוימת שעשה צור עם רוזנבאום, עסקת איי-סייטי על סך 2.6 מיליון דולר, היתה פיקטיבית. היתה זו עסקה שבאמצעותה קיבל צור ברמאות אישור מן האוצר להוציא 2.6 מיליון דולר מישראל, והפקידים אצל רוזנבאום, כשגודע למגור דבר העסקה, דיווח עליה לאברהם אגמון, מנכ"ל האוצר, וזה יעץ לו לפנות לא למישטרה, כדרוש, אלא להנהלת החברה לישראל...

גימים אלו, שועל-החקירות הוותיק זיגל היטיב לדעת כיצד לשבור את אלילי-הכל-כלה הישראלית.

אחת התיסבוכות שנוצרה כתוצאה מ-הבנה לא-ינכונה של הודאת צור, היא פרשת האיטום-בשוחד, כתב-האיטום טוען כי צור לקח שוחד מקבוצת ריגור הגר-מנית, שהיא בעלת-המניות הגדולה ב-חברה לישראל. עדויותיו של צור קבעו כמה פעמים כי הוציא את הכסף מן הגר-מנים במירמה. העדויות מספרות כי אמר לגרמנים שעליו לשלם עמלות לבנקים, כדי שיסכימו לתת הלוואות לגרמנים. העמלות היו בגובה 5 מיליון מרקים.

כשנוכח צור כי הגרמנים מהססים לשלם עמלות כה גבוהות, הציע להם מוצא צורי אופייני: הרי תקנות מס-ההכנסה בגרמניה מאפשרות לנכות את העמלות כהוצאה מוכרת, אמר להם. במקום להצהיר על עמלות של 5 מיליון מרקים, תרשמו 10 מיליון מרקים, תנכו את הסכום כולו מן הרווחים שלכם כיומי העיסקה, תעבירו

ואינו מאפשרות לו לסרב לענות, אולם שימרון יעץ לצור להודיע לחוקריו כי הוא פשוט עיף מחקירות וכי הוא מבקש שיתנו לו מנוח. שימרון נסדר מצור ב-תחושה שהכל מתנהל על מיי-מנוחות. הלך לישון בחדרו במלון פלאזה בתל-אביב בהרגשה טובה.

למה נשבר צור?

ביום הרביעי בשעות הצהריים התקשר אל שימרון ניצב-מישנה בנימין זיגל, ביקשו לבוא אליו בדחישות. שימרון עשה זאת, שוב בלי כל חשש. משהגיע לזיגל, מצא את צור יושב עימו, זיגל פנה לשימרון, אמר לו כי חל מיפנה מכריע ביותר, וכי צור מספר דברים כה חמורים עד שהוא מצא לנכון להפסיק את שטף-הדיבור של צור ולאפשר לו להיוועץ בפרקליטו, כדי למנוע כל טענה

ומזכיר-הבנק מיכתב עם תאריך מוקדם יותר, וכך שיחררו את השטרות וצור קיבלם והביאם ארצה, ונתנם לחברה ל-ישראל. אגב, צור מסר לקבוצה הגרמנית גם את תעודת-ההפקדה שהיתה על שמו, בסך 1.3 מיליון מרק גרמניים. תעודה זו נשלחה עליידו לפרנקפורט, באמצעות ה-חשב של החברה לישראל, לובה טיגנר.

הפרקליט נדהם מן ההודאה

לפני עדותו של צור במישטרה חשבו ראשי החברה לישראל כי ב-החזיקם בשטרות הם מקטינים את חובם ב-5.5 מיליון דולר. עתה מתברר כי השטרות הוצאו במירמה, ולכן אין למח-זיק בהם תועלת מכ, והקבוצה הגרמנית כבר הטילה עיקלים בשווייץ על החב-רות הוואוציות, בעלות השטרות כחוק. הודאתו של צור פוגעת בידיד-נפש אחר שלו, היהלומן פסח ברמן. ברמן היה שנים רבות נציג בילעדי ליהלומים של חבלת פיתוח בארצות-הברית, לפי הוראת צור. דבר זה היה בניגוד לכמה ביקורות של מבקר-המדינה, שאסר על חבת פיתוח למכור יהלומים אלא רק לקנות יהלומים-גלם.

מייד לאחר מעצרו של צור היה ברמן מבקר מדיניים אצל רעייתו רות, מסיעה מרושלים לכלא וחזרה, ומעודד את רוחה. והנה, צור מצא לנכון לספר כיצד קנה מברמטן 10 אלפים דולר בניגוד לחוק, שיי-לם לו בלירות.

מדוע נשבר צור? לא היה מי שתמה על כך יותר מאשר פרקליטו, עורר-הדין ארווין שימרון. עד ה-18 במארה היה שימרון בטוח למדי בעצמו. החומר ש-מצא בידי המישטרה כלל ביקור הוכחות על כך שצור החזיק קופסה ב/ וכן כי קיבל עמלה של 70 אלף פרנקים שווייציים מ-רוזנבאום, ועוד דברים מסוג זה.

גם שימרון יגם פרקליט מחוז תל-אביב העריכו, כי החומר יאפשר להם להאשים את צור בעבירות שעונשן 3-5 שנות מאסר, ועל-כ-ל-פנים אין עימן קלון כה גדול — שכן, מי בימינו אינו מחזיק קופסה ב/ או מקבל עמלות? למעשה, שימרון וקדמי סיכמו כבר את כתב-האיי-שום שיוגש על בסיס החומר שהיה בידי המישטרה, אשר ידעה כי אין לה כל סיכוי להביא את מיסמכי החברה לישראל ות-מעשים הפיננסיים של צור.

ביום שלישי, ה-18 במארה, סוכס בין ההגנה והתביעה כי כתב-האיטום יוגש ביום השישי הקרוב שלאחר-מכן, וקרוב לוודאי שהמישטרה לא תתנגד לשיחרורו של צור בערבות עד המישפט. באותו יום נפגש שימרון עם צור, ויעץ לו לסרב להיחקר בנימוק כי הוא עיף. אומנם, החוקרים הסתמכו על תקנות ההגנה ה-מחייבות את הנחקר להשיב לכל שאלה

מיכאל ליביב

את העמלות לשווייץ, ומשם אחזיר לכם 5 מיליון מרקים. כך לא תעלה לכם העמלה דבר, כולה תהיה על חשבון מס-ההכנסה הגרמני, והכל יהיה חוקי.

הגרמנים הסכימו, ובקפדנות גרמנית דאג האיש החזק של קבוצת ריגור, הורסט ראהה, כי העסקה כולה תדווח לשילטונות המס, כולל החלק של החזרת מחצית ה-עמלה משווייץ. הכל היה כשר.

הגרמנים איימו בתביעה

כאשר ניגשו פרקליטי מחוז תל-אביב לניסוח כתב-האיטום, עמדו לפני בעייה: מאחר שקבלת העמלות היתה בגרמניה, ומקורה אינו בישראל, אין זו עבירה לפי החוק הישראלי אלא רק לפי סעיפי השוחד. אבל כמעשה-שוחד יש שני צדדים: משוחד ומשחד, ואילו כאן יש רק משוחד, כאשר נותן-הכסף סבר כי הוא נתן כעמלה. כתב-האיטום קבע, אם כן, רק כי צור קיבל את הכסף כשוחד, ולא התייחס כלל לחלקם של משלמי הכסף בעניין.

אולם פירסום כתב-האיטום גרם מייד לקבוצה הגרמנית להקים קול זעקה, שכן יריבם בחברה לישראל, הברון אדמונד דה-רוטשילד, האשימם מייד בשיחוד ודרש לסלק מן החברה. כשפגו הגרמנים לפרק-

הביוב המיפלגתי הטהור

ההודאות של צור משתרעות על-פני מאות עמודים. היום מתחרט צור על מה שאמר, קשה להניח כי יסכים להוסיף ולהסכים למישטרה על מה הטפה שגילה. עובדה אחת ראוייה לציון: בכל ההודאותיו אין מופיע אף שם אחד של אדם שהוא מן השורה הראשונה בכלכלה הישראלית, לא שר ולא סגן-שר, וזאת, למרות שחוק-ריו של צור לחצו עליו קשות בניסיון להשיג משהו נגד צבי דינשטיין או פינחס ספיר. ההודאות הגלויות של צור, המס-גירות את טובי חבריו, משכנעות כי אילו היה לו דבר-מה נגד ספיר וקבוצתו, היה אומר זאת. פשוט לא היה.

לפני שנים אחדות פגש אדם ידוע ב-מיכאל צור בבר-מיצוה של בנו של אבי צור שלוש, או מראשי משרד-החזק. צור היה אז אחרי פרישתו מן השירות בממ"ש שלה, ודובר בו כנכודת כמעמד לכהונת שר בממשלת הקרובה. האדם שאל את צור אם נכונות השמועות הללו, וצור השיב: "אינני מוכן להגיע לממשלה דרך הביוב המיפלגתי". כיום, אין ספק שצור מהרהר שוב, אם צינורות-הביוב המיפ-לגתיים אינם נקיים יותר מעיסקותיו-שלו עם רוזנבאום וצ'אס באירופה.